

vere possidere cupimus: queramus illā a dño oīm virtutū datore: illā fide spe ⁊ charitate impetremus. In tribulatiōibus ⁊ penis magna cū deuotiōe Iesu xpī nomē inuocemus. Illū si iusti erimus adiutorē certe habebimus: quā multe tribulatiōes iustoz: ⁊ de omnibus his liberabit eos dñs. Et iuxta est dñs his q̄ tribulato sunt corde.

Qui sunt abiles ad martyriū *Ca. xv.*
E his qui sūt abiles ad martyriū questionem minime fecissē: nisi q̄ aliq̄ sophisticis argumentis solos scripturaz sacraz sciētia p̄ditos ad hodiernis t̄pib⁹ aptos p̄tēdūt. Cū eūtū ad infideles ea sit maxia causa dei honor: ⁊ p̄mi ad xp̄m vt possibilē ep̄u: ad q̄d scripturaz eruditio necessaria videt. Quomō enī inquit hi poterit q̄s illos de fide instruere: ⁊ ad xp̄i cultū p̄uertere: nisi sacroz libroz eruditione sint p̄diti? Nec omnes etiā sacra sciētia eruditos ad h̄ abiles dicūt: sed illos solū q̄ sacro diaconatu aut p̄sbyterio decorāt: cum hi solū fidē p̄dicat possint: nec laicis sit p̄missū. Ad dunt ad hoc fortī: solū p̄dicandi facultatē int̄ infideles habere: quib⁹ a sede ap̄lica fuerit indultū: cū nec doctis viris xp̄iano p̄lo p̄dicare sit p̄missū: nisi fide firmos fuerit p̄bati: ⁊ stricto examīe sufficiētes p̄firmati. Quare ⁊ beatus Frācisus in regula sua dixit: q̄ null⁹ frat̄ audeat populo p̄dicare: nisi p̄mo fuerit examīat⁹ ⁊ approbat⁹: ⁊ officīū p̄dicatiōis sibi specialit̄ cōcessū. Sed he ratiōes sophisticę sunt: nec rē ipsaz discrete inspiciūt. Ideo circa h̄ aliq̄ p̄gustāda sunt: vt ex his cognoscere possimus q̄ ad h̄ sāctissimū op⁹ p̄ficiendū doctrina indigēt: ⁊ q̄ sine illa int̄ infideles charitatis feruore ⁊ desiderio martyriū morari possūt. Quo p̄cognito ⁊ ipoz argumētoz clara liq̄bit solutio. Nā diuersis quis respectib⁹ martyriū etiā desiderio ad infideles transire ⁊ inter illos cōmorari p̄t. Mittunt nāq; ad illos quidā vt illoz sint episcopi ⁊ pastores siant: sic vt ad christi fidē p̄ueniētib⁹ p̄dicatiōib⁹ p̄p̄osse p̄uertant ad exēplū christi q̄ discipulos suos in vniuersuz

mōm misit et dixit p̄dicare euāgelii vniūse create. **Et** ecce ego mitto vos sic oues in medio lupoꝝ. **Et** p̄ hunc modū p̄suevit antiquit̄ romana ecclia ep̄iscopos sacrare titulares: illos scilicet qui fidei ardore et desiderio ad eum locū vbi ep̄iscopi creati fuerāt solennit̄ p̄t oportunū viderēt predicare curarēt. Sic t̄p̄e scriissimi abbatis **Romualdi** sui quidā socij a Romana ecclia ipetrarūt: vt plene in eius vita p̄tinef. Sic et **Gregorius** sūmus p̄t̄ifex **Deletū** misit et **Augustinū** et **Johānē**: vt crucis ignominiā anglicis predicarēt. Quare et viros h̄mōi p̄bos esse req̄rit: et sacraz scripturaz doctos: et de omnib⁹ questiōib⁹ p̄rompte et veridice fm fidē r̄ndere paratos: iuxta apli doctrinā: vt potēs sit exhortari in doctrina sana et eos q̄ p̄tradiciūt arguēf. **Nā** vt scripsit **Piero**. ad **Fabiolā**. Tāta debz esse sciētia et eruditio dei p̄t̄ificis: vt egressus ei⁹ et mort⁹ et vniuersa vocalia sint. Veritatē mēte p̄cipiat: et toto eā habitu resonet et ornatu: vt quicq̄d agit: q̄quid loquit̄ sit doctrina p̄loꝝ. Absq̄ tintinnabul̄ em̄ et diuersis colorib⁹ et gēmis floribusq̄ virtutū: nec sc̄tām eccliam ingredi p̄t̄: nec nomē antistitis possidere. **Hec** ille. **Sed** qz cōueniēs immo necessariū est ep̄iscopo vt clericos secū cōadiutores secū in officio et cōministrōs habeat: v̄l denuo ordinet: scribēte **Paulo** ap̄lo ad **Titū**: Cōstituas p̄ ciuitates presbyteros: sic et ego tibi deposui. **I**do tales in huiusmodi locis: v̄l secū clericos ducere v̄l ordinare tenentur: et q̄ causa vrgēte mortē p̄ x̄pi noīe sustinere sint p̄mpti: vt scriptū ē: Qui mihi ministrat me sequat̄. **Et** sacrarū scripturaz ex illoꝝ ministerio doctrina requirit̄: vt in eoz̄ descriptiōe scribit̄: **I**n lege dñi volūtas eius: et in lege ei⁹ meditabit̄ die ac nocte. **Et** **Hier.** ad **Paulinū**. Sacerdotis officij est interrogatū respondere de lege. **Et** ad hui⁹ exēplū p̄t̄ quis abbas: seu alteri⁹ p̄gregatiōis ap̄pbat⁹ pat̄ ill̄ q̄ ex sua sūt p̄gregatiōe: eū di ad fideles licētā p̄stare: quos idoneos: et ad hoc zelo fidei et charitatis ardore tractos cognouerit. **Q**ō tū dupliciē cōmp̄hen-

Romualdus

Gregorius.

Deletus.

Augustin⁹.

Johannes.

Pierony.

Pierony.

dendum est: vt mirabilis seraphicus vir ille **Franciscus** in sua
 prima regula a papa **Innocentio** confirmata declarauit. **De-**
 dit enim eundem et statum modum et formam tam indoctis quam etiam scien-
 tificis hoc modo: **Fratres** vos qui vadit possit duobus mo-
 dis inter eos peruersari. **Unus** modus est qui non faciat lites neque
 contentiones: sed sint subiecti omni creature propter deum: et profiteas-
 tur se esse christianos. **Alius** modus est: qui cum viderit placere deo
 annunciet verbum dei: vt credat in deum omnipotentem: patrem fi-
 lium et spiritum sanctum. **Creatorem** omnium: redemptorem et saluatorem fi-
 lium. **Et** vt baptizentur et efficiant christiani. **Quod** nisi quis re-
 natus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest intrare in regnum dei.
Hec et alia que placuerint domino: ipsis et alijs dicere possunt.
Quia dicit dominus in euangelio: **Omnes** qui profitebitur me coram
 hominibus: confitebor et ego illum coram patre meo qui in celis
 est. **Et** qui me erubuerit et meos sermones hunc filium hominis
 erubescet in maiestate sua: et patris et sanctorum angelorum. **Hi-**
rabilis ergo vir hic deo plenus: vtriusque virorum generibus: et
 primo scripturarum sacrarum indoctis formam inter infideles eun-
 di statumque explicuit: vt eorum vite integritas humilis et chari-
 tatiua peruersio spiritualis et magna fieret illius predicatio.
Et quod ore exprimeret: vite exemplo et re ipsa declara-
 ret. **Unus** et de fratre quodam laico ordinis illius scriptum ha-
 bet: qui cum inter infideles integram et exemplarem vitam duceret
 ab illis interrogatus accepit in manibus regulam: et genufle-
 xus christianum se esse: et regulam professus martyrii coronam perme-
 ruit. **Quare** et quilibet christianus charitatis amore successus
 quis laicus et secularis: eandem potest peruersationem et modum
 inter infideles obseruare et se christianum profiteri: et compe-
 tenti tempore illis quilibet denunciare potest: qui sine chris-
 ti fide et baptismo minime saluari possunt. **Hec** ad hoc
 magna scripturarum noticia est necessaria: nec hi ad illos
 officio predicationis accedunt: sed vt suam profiteantur
 fidem sine qua nec illi saluari possunt. **Et** istis simpliciter
 dictum est: **Quicumque** vult venire post me abneget se-
 metipsum et tollat crucem suam et sequatur me. **At**

q̄ scripturarū sūt fratres edocti: debēt ⁊ vite exēplar tene
 re ⁊ tpe p̄gruo si voluerint fidē illis explanare: trinitateꝝ
 videlicet quam illi negāt: x̄pm redēptorē oīm ⁊ illius ba
 ptisma. Nec ad h̄ q̄uis clerici sunt aut p̄sbyteri v̄l diaco
 ni magis ipsi illis p̄dicare obligant̄ q̄ laici ⁊ seclares: ni
 si q̄ ex regle p̄fessioē ad h̄ illi magis hortant̄ q̄ alij. Et si
 p̄fectionē in hoc imitari voluerit possūt ⁊ oīa hec page
 re: vt ⁊ **Frācisus** ip̄e sic discretissime docuit: sic mirabili
 ter adimpleuit: quib⁹ tūc scripturarū sacrarū necessaria ē pe
 ritia ac doctrina. **Ut** ḡ ad cōpēdiū ista reducam⁹: dicim⁹
 q̄ possūt plib⁹ modis christiani ad fideles zelo fidei trās
 ire. **Uno** mō vt auctētice ip̄i mittant̄ a papa in ill' scilicet
 i) p̄tib⁹ p̄stituti episcopi: quos scripturarū sacrarū sciētia p̄
 cellere est necesse. Et q̄ hi nō nisi a papa v̄l alio ex p̄nci
 palibus patriarchis mitti possūt: ab ill' omnimodā susci
 ii) piūt licētā. **Alio** mō ⁊ cōministri et coadiutores quales
 sunt p̄sbyteri cū episcopis ⁊ diaconi q̄s ⁊ similit' sciētia
 iii) p̄ditos eē oportet. **Alio** mō vt obsequose supradictis adiū
 gan̄: q̄b⁹ certe nō est sciētia necessaria: sed si ardore mar
 tyrj se h̄mōi obsequo dedicarūt: vt oportuno in tpe et ip̄i
 cū illis coronas suscipe possunt: modus ill' ⁊ forma supra
 iiii) dicti p̄ueniūt. **Possūt** ⁊ alio mō laici seculares cuiuscū
 q̄ sint gradus xp̄iani charitatis zelo ⁊ martyrij desiderio
 succēsi ad illos trāsire: q̄ ⁊ si sciētia scripturarū sacrarū sunt
 p̄diti ⁊ solēni auctoritate careāt: si voluerint: nō solū in
 fidelib⁹ fidē p̄fiteri: s̄ maiorī charitatis ardore succēsi (vt
 oportunū discrete nouerint) fidē ill' quā bñ scierit potest
 Salomon. explanare. **Nā** vnicuiq̄ sapiētī dicit̄ a **Salomōe**: **Tu** autē
 describe sapientiā in p̄silio ⁊ sciētia: vt respōdeas v̄ba ve
 ritatis his q̄ p̄ponūt tibi. **Nec** h̄ fieri inē infideles a papa
 inēdicat̄. Et in hoc isti a p̄mis differūt: q̄ ad h̄ illi obligan
 tur ⁊ nō hi. **Sed** si inē doctos hos seclares eē p̄tingat: fidē
 suā p̄fiteri possūt: ⁊ q̄ sine illa minime saluabū̄ denūtiā
 re. **Et** si cū h̄mōi scripturarū ignaro illi de fide disputare
 vellent: cōuenit illi respōdere mibi: quia indoct⁹ de fide

disputare nō licet: sed que a cunabulis ab ecclie ministris
suscepti: colui: et adoravi: profiteri licet: q̄ nō est datū nomē
sub celo hominib⁹ in quo possint saluos fieri: nisi in nomi-
ne **I**hu xpi. **S**i disputare placet statuere tps: et xpiane re-
ligionis magistros accersibo: q̄s ad vos ducā. **Q**uōd q̄b⁹ di-
sputare: et ab illis interrogare et informari poteritis: et de fi-
de vt libuerit edoceri. **Q**uōd tñ nunq̄ aut raro p̄tingere pos-
se videt: cū illis de eoz fide disputaŕ minime pmittatur.
Nā scribit in **A**lchoran xxxij. ca. **T**ecū disputaŕ volēs
tibus dic deū solū omēs actus tuos agnoscere: q̄ die pos-
srema lites omēs et cōtrarietates discutiet. **E**t ca. cxvj.
Homīes inquit incredulos talit̄ alloq̄re: **E**go quidē legē
vŕam atq̄ sectā minime sequor: nec vos meā. **I**gitur mihi
mea maneat vobisq̄ vŕstra. **E**t xx. ca. minatur **M**oameth
detrahētib⁹ sibi ac puniri p̄cipit: ait em̄ de p̄pheta ma-
le loquētes graui malo puniant̄. **E**t hec certe astutissime
p̄uisa illius ratio fuit: ne quis scilicet disputaŕdo ac dis-
quendo falsissime legis ineptias faciliŕ vt eueniret sequaci-
bus miseris ostēdere posset. **C**eter hec nō timētes xpiani/
rationib⁹ diuinis/naturalib⁹ et moralib⁹ fidē sp̄ approba-
re sunt parati. **N**ā fides nŕa q̄ sūma est vŕitas in nullo na-
turalib⁹ vŕitatibus aut moralib⁹ repugnare pōt. **S**ed ali-
is sectis q̄ vŕitas acerba ē et inuisa: p̄palari timēt quod-
ammōdo et aufugiūt: et maxie hui⁹ t̄pis infideles: q̄ vŕu-
tis omīs inexptes vŕitā suā mortiferis voluptatib⁹ ducūt.
Quare soli xpiani p̄dicatiōib⁹: martyrio et miracul⁹ et non
vi aliqua t̄pali: omniuz nationū gētib⁹ xp̄i fidē suaserūt:
Quōd p̄pheta in spiritu p̄uidēs ait: **I**n omnē terrā exiit so-
nus eoz: et in fines orbis terre vŕba eoz. **E**t **L**actā. **D**eni-
q̄ nulla gēs tā inhūana est: nlla regio taz remota: cui aut
passio xp̄i/ aut sublimitas maiestatis ignota sit. **S**ed hic
vna incidit questio: an eūtes ad disputaŕdū cū infideli-
bus de religiōe nŕa quid aut qualit̄ locuturi et disputa-
uri sint p̄cogitare debeāt. **E**t questioŕē soluere videtur
christus dñs noster qñ in euangelio **M**atthei dixit: **D**um

Moameth.

Lactātius.

steteritis aut reges et presides nolite cogitare quod aut quid loquimini. Dabit enim vobis in illa hora quod loquimini. Non enim vos estis qui loquimini: sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Sed dubium inde surgit: quod tempus habuerit ad precogitandum sufficiens: et non oportune precogitauerit temptat deum videat. Quod verum esse omnes confirmant doctores: asserentes discretam precogitationem dato tempore fieri debere: sed nimiam et curiosam tanquam ex pusillanimitate diuinique auxilii diffidentia / et humane rationis presumptuosa confidentia puenientem condennant: dicuntque christum in euangelio casu hoc arduo et tempore prohibuisse: in quo homo ille: aut nec interrogationes sibi fieri debent precogitare poterit: aut precogitandi tempus auferet. Et tunc nec curam habere vult deus: quomodo hoc est quod ordine et quali modo dicendi: aut quid hoc est quam materiam et quasi sententias efferas: sed spiritus totum in suo auxilio collocari iubet. Illicoque affutur se permittit: et auxilium prestat: ait enim: Dabit vobis in illa hora quod loquimini. Ideo pulcherrime ait Hieronymus in transitu suo ad Eusebium: Filium Eusebii surge leua in celum oculos tuos: lex dei spiritus sit in corde tuo: ne timeas a facie hominum: quia cum illis est spiritus domini cum quibus est veritas. Et Augustinus quicquid quicumque loquitur homo verum: non est suum quod loquitur sed diuinum: quia sic omnis essentia ab essentia prima venit: sic veritas omnis a prima tantum veritate descendit. Et idem solummodo ille docet in terris qui cathedram habet in celo. Nam ipse solus est qui hominum scientiam docet. Accedat ergo ad christi nominis professionem secure tam docti quam indocti: et spiritus discrete ponant in domino. Quis enim in illo unquam sperauit et profusus est?

(tyrium. Ca. xvi.)

An fratres miore p̄ ceteris obligent ad mar
Cum in regula beati Francisci: quam deo doctore (ut ipse asserit) fratribus suis vir ille seraphicus scripsit de martyrio specialis mentio: et ut ita dicam ad illud exhortatio habeat: questionem facit: an hi qui sub ea regula sunt clerici vel laici ultra alios clericos vel laicos ad infideles accedere: et pro eorum salute ut ad christum putant legitime certare: et sic ad martyrium ipsorum

Hierony.

Eusebus.

Augustin?